

## 33. hang

Szegeden 1973-ban a folyón egyetlen, vasrudakból és -gerendákból összerakott hídon lehet átmenni az újvárosba. Az egyetemista Judith naponta kétszer, némelykor négyszer is átlábal rajta. A víz fölötti járás technikáját lényegesen megkönnyíti a mérnöki szerkezet, a lassú íven komótosan ér fel az ember a boltozatra, s könnyen is ereszkedik alá. Ez a tömzsi vashíd azt is lehetővé teszi, ha mélabús az ember lánya, hogy áthajolva a széles korláton lenézzen a hullámokra. Ilyenkor, mert a finom, lebegő homoktól sárgára festődik a folyó, azt sem nehéz elképzelni, hogy az ember teste hozzáér a hullámokhoz.

Dénes majd' mindig Judittal azonos időben indul az előadásokra, gyakorlatokra, avagy a belváros határában, a Hősök kapuja mellett működő zsír- és zöldségszagú menzára. Ha később is, kapkodja a lábát, és mindenkor utoléri a lányt az újvárosi hídfőnél. Hol egymással beszélgetve, hol csak egymás mellett érkeznek a papírdíszletként ható, s magával a híd levezető részével derékban kettészelt térre, amely az óvárosi hídfőt keríti félkörbe. Ott, az oldalsó csigalépcsőn leereszkednek a hídról, s a bronzszobrot megkerülve érnek a többnyire a kerékpárosok által használt rakpartra. Ugyan ez számukra kerülőutat jelent, de ha kilépnek, időben céljukhoz érnek.

A félszeg Judith, amikor fölfedezi Dénes sajátos útvonalát, úgy dönt, maga is azt választja. Elhatározza, akaratát ösztönétől vezérelve egyetlen célra összpontosítja, s közelebb férkőzik a vonzó, bajsza formáját hetente átalakító, cigányosan kreol fiúhoz, és alkalmakat teremt magának, hogy ismeretségüket elmélyítse. Ezért mond le a jóval gyorsabb és kényelmesebb buszozásról, s az azt választókkal szemben negyed órával korábban lép ki a kollégium hatalmas ajtaján. Dénes, ha akarja, márpedig hamarosan törekedik is erre, utolérhesse.

Judith kislányos gyámoltalanságát és visszafogottságát otthonról hozza, s ez jellemzi a középiskolában is. Nem akad senki, akivel elmélyült viszonyt alakít ki, kortársai vagy nem vonzóak számára, vagy nem tudnak áttörni a lányt körbevevő fényes jégburkon. Úgy kezd bele az egyetemi életbe, hogy a gimnáziumból sem haver, sem más nem marad mellette, senki sem bizonyul megtarthatónak, s eltökéli, hogy önérzetesen viseli és célja érdekében használja fel a magányt. Maga is meglepődik azon az erős vonzalmon, amelyet Dénes vált ki belőle. Erőteljesen dobog benne a szív, önálló életre akar szert tenni. A fiú olyannak tűnik, amilyennek Judith képtelennek bizonyul ellenállni. Dénes mellé húzódik, lett volt bár ott, vagy sem, lefoglalja a gondolatait, mintha mindazok a hajdani ismerősök, akiknek nem juthat szerep Judith életében, összefogtak volna ellene, és ebben az egyetlen, káprázatos alakban összpontosulva álltak volna bosszút a függetlenségén. Judith életre galvanizálódik, életében először kezébe veszi sorsa alakítását, s napi feladatait akként szervezi meg, hogy minduntalan keresztezze a fiú útját, és megszólíthatóvá váljék. Számítása beválik, Dénes fölfedezi őt. Judith meghagyja a fiú számára azt az örömet, hogy ő maradjon a kezdeményező.

Nem akad lány, aki ne érzékelné Dénes fizimiskáját, s akit ne vonzana annak lágy, formázásra várakozó személyisége. Némelyek, akik a vele való barátkozásra esélytelennek minősítik magukat, elutasítóan vélekednek róla, tökéletes testalkatát kihívónak és veszélyesnek találva, nemkülönben sötét bőrét, kunmódi metszésű szemét, erőteljes borostássága miatt naponta kétszer borotvált arcát s a tömött, hetente átalakított formájú bajszát. Mások azonban átadják magukat a kíváncsiságuknak, s mint bogarak szokása a gyertyafénynél, ott kerengnek a fővárosból érkezett, elhagyatottnak tűnő, Budapest szagát árasztó fiú körül. Judith csúnyának, esetlennek és félszegnek hiszi magát, de hogy mivé válhat egy valóban visszataszító, formájához még nem jutott és gyámoltalan lány, akiben egyetlen álmatag, felkutathatatlan férfitekintet felébreszti a nőt, azt maga is ámulattal tapasztalja. Néhány nap alatt bekövetkezik az átváltozás. Judith nővé alakul. S nem kell ehhez sem feltűnő öltözet, sem fodrász, sem arcátalakító kozmetikus. Kizárólag az eltökéltség. Mindenáron a fiú közelében akar lenni.

Judith azonban nem azt a stratégiát választja, mint a Dénes iránt hevesen érdeklődő, a szeptembert flörtöléssel és az egyetemi élethez akklimatizálódással töltő lánytársai, s nem keres Dénessel haverkodó fiúkat, akik révén alkalom nyílik a vele való beszélgetésre, együttlétre. Kerüli azokat a lányokat, akik szelesen forgolódnak Dénes körül, a rivalizálást, ha titkolt is, elutasítja. Neki a csajokkal semmi dolga. Arra ügyel, hogy a fiú iránti figyelme ne legyen látható, továbbá arra, hogy ez az érdeklődése ne

akadályozza a munkájában: a tanulásban. Hiszen mindenekelőtt ez a feladata. Judith összeszedettségéről és az eleganciát sosem feladó üdeségéről, amelyet azonban árnyalatnyi zavartság fátyoloz, képtelenség eldönteni, a tapintatosság okozza-e vagy a mértékismeret. Judith ugyanolyannak tűnik, mint a többi diáklány, farmerszoknyát, némely alkalommal farmer-nadrágot ölt, az egyszerű szabású blúz alatt nem hord melltartót, karóra helyett karperecet visel, és gyűrűt, legyen az egyszerű karika vagy ékköves, nem illeszt az ujjára, hosszú, szőke haját varkocsba fogja, ámbár azt nem a tarkójára állítja, hanem a jobb füle mögé húzza, s mindettől titokzattossá válik az amúgy minden részletében szabályos arca. Dénes tekintetét ezzel a szokatlan hajviselettel vonja magára, a fiúnak érkeke van egyetlen szabálytalan mozdulat révén fölfedezni a harmóniát. A rendhagyó frizura segítségével fölismeri Judith hibátlan szépségű arcában az egyéni, ellenállhatatlan szépséget és bakfisos ártatlanságot. Miközben nem történik semmi egyéb, mint hogy megteremtődik Judith magabiztossága, s a testében nagy hirtelen tökéletes biztonságra lel. Minden porcikájának formát ad, és minden részében tartással látja el a női lélek. Testmérete semmit nem változik, de mégis jóval nagyobbak látszik.

Judith, szeptember vége van, elerőtlenedik a napfénytől, a kollégium felé menet, s késő délután a híd közepén áll, bámulja az alant hömpölygő vizet. Ezen a napon éppen egyedül akar maradni, s nem várja meg a könyvtár előtti téren Dénest. Mint aki ellopott valamit, kioldalaz a belvárosból, s megáll a hídközép magasában. Azt szerette volna elképzelni, milyen a levegőben állva lebegni, éppenséggel a Tisza vize felett. A folyót füzesek fái és bokrai tartják össze, és a vizet messze délre terelik, oda, ahol határőrök rejtőznek a ligetben. A település, amelynek nagy hírű egyetemére felvételt nyert Judith, határváros, ezért a szokásosnál több a rendőr, a katona és mindenféle hivatásos közeg az állam titokzatos biztonságára őrködve. Ez a város a rendjéről, vezetőinek akkurátusságáról és szigorú tekintetéről híres, nem arról, hogy némelykor kicsap féloldalt kikövezett medréből, és elárasztja a folyó, s nem is arról, mert porra épült. Judithnak azonban túl sok itt, ezekben a napokban fedezi fel, a sorrendiség: a járdák a házak tövében húzódnak, a virágágyások a négyszögletes főtér közepén, a szél reggelenként északról fú, este pedig délről, az újságok a szocialista ipar és mezőgazdaság sikeres fejlesztéseiről közölnek fényképes ismertetéseket, s razziákat tartanak a jugó feketézők begyűjtésére a vasárnapi piacon. Judith mindössze az anyja által fenntartott, kiszámítható, ridegségében is kellemes családi rendet ismeri, hogy az milyen is az akkora városban, amelynek határát nem lehet egy nap alatt körbejárni, azzal éppen csak ismerkedik. Azonban a folyót szépnek látja, mintha arany folyna a mederben, s ez elég-

nek bizonyul ahhoz, hogy a várost életre alkalmasnak sejtse. Az ő életének megfelelő közegnek. Judith nem várta ugyan meg, de mégis Dénest várja. Sajnálja, hogy elfutott előle. A tétova Judithot mindenki, aki átsiet a hídon, megbámolja. Nem szokás a híd közepén ténferegni, s különösen nem a mélybe lenézni. Nem jó a víz örvénylő tekintetét keresni. De mindenki jelentőségteljesnek találja, ahogyan a lány önfeledten tanulmányozza a déli irányban tovahömpölygő vizű folyamot.

Dénes kabátszárnyai fel-felcsapódnak a lendülettől, oly viharosan közeledik. Világos ballonban rohan Judithhoz, s a lány csak akkor veszi észre, amikor a fiú a csuklóját megragadja. Dénes feldúltan húzza-vonszolja magával, le a hídról, szája szögletében cigaretta füstölög, s látszik a száján, egy ideig nem fog megszólalni. Az újavárosi hídfőnél elengedi Judith karját, hagyja, hogy a csuklóját dörzsölő lány kilépjen, s úgy követi, ámbár fél méterrel elmaradva mögötte, mint aki maga előtt tolja. S mintha zsolozsmázna, félhangosan kezd káromkodni, olyan válogatott, bőségben ömlő szidalmak tolnak elő a szájából, amilyeneket Judith eddig sosem hallott. Gyalázatos, ámbár retorikailag válogatott szavak özönlenek, s oly förtelmes szókapcsolatok, amelyek létezéséről nem tud eddig a lány, s a tagmondatok minden kapcsolatot nélkülözve, végeszakadatlan zuhognak, s Judith tudja, mindettől a szennytől és indulattól hamarosan sikoltozni fog, vagy a fülét befogva berohan a park platánfái közé. Futásnak ered. A fiú nem hagyja. Dénes, aki a középiskoláját egy Felső-Tisza-vidéki kisváros fiúkollégiumában tölti, távol lakóhelyétől és szüleitől, ott tanulja meg a diákkocsmák szabad szájú káromkodásait, amelyhez hasonlót a vallásháborúk számkivetett prédikátorai használhattak ördögi fattyúnak állított ellenfeleik káromlása során, talán éppen azért, hogy önmaguk számára a saját hitükről és erejükéről bizonyosságot szerezzenek. A szidalmak kezdetben, ha jól érti Judith, rózsaszín lányvilágára vonatkoznak, majd szűzieskedő, ámbár a kurválkodást elleplező gondolkodására, amellyel nevetségesen bár, de igyekszik felhívni magára a figyelmet, amely szüntelen kihívást jelent Dénes számára; a részvétet kicsiholó lelkizésére, a nyafogására, s végül arról a beteges, sőt elmebeteg világlátásról is szó esik, amely a sajátja, s amellyel mindent megrohaszt maga körül. S végül a rokonairól, reves térdű anyjáról és retkes tökű apjáról, akikre akkor kellett volna rászakadni az égnek, amikor őt, Judithot, ezt a szerencsétlen és világra nem való lényt megcsinálták. Majd becsmélés következik, a becsületsértés lehetséges formáinak enciklopédikusan teljes előadása, s a megalázás hosszú lépcsősorán Dénes lerugdossa a pincéig, ahol csúszómászók, pókok és dögbogarak másszák be összezúzott, beszennyeződött testét, rühes ebek nyalják kicsorduló véré, és a koszos macskák irtózáttal menekülnek el tőle. S ekkor következik a java:

intim testrészeit bűzös váladék lepje el, nyelvét keserű só szárítsa, mellébe karmok tépnek, tüdejébe füst költözik, agyvelejébe szívószálakat böknek szörcsögő banyák. Judith a menekülés két mozdulata között hirtelen megmerevedik az iszonytól, bár elsápad, homlokán kidagadnak az erek, s olyan csönd lesz benne, mintha holmi föld alatti ciszternába ültették volna, be a sötétbe és a hidegbe, amelyre rácsukták a csapóajtót, a földdel torlaszolták el. Dénes iszonytató vörös szemekkel mered rá, elviselhetetlenül kegyetlen s olyan ordenáré, amit semmivel nem lehet magyarázni. Judithot megcsapja a bagószag, a fiú szájának rémes cigarettaszaga. A továbbiakban már nem sokat hall. Kizárólag a kötőszavakat, a baszdmegeket, a cifra jelzőket, az átkokat és a jóslatokat, amelyeket ráhány Dénes, mint trágyadombot, ha kialmozzák a tehénistállót. A fojtogató bűzt érzi, a sárga levét, amely a bűzt árasztja, s látja, hogy a lé hogyan csorog le a lába szárán, vékony erekben fut szét a járda aszfaltján, majd ahogyan a nedves, fényes orrú patakok eltűnnek a repedésekben.

Dénes a remegő lányra ráteríti szürke ballonkabátját. Magához öleli. A lány összepréseli az ajkát, s kétségbeesetten kapálózik. Görcs áll a gyomrába, s ijedten öklendez. Dénes felemeli Judith jobbját, belelehel a tenyerébe, s odavezeti a liget sosem működő szökőkútja medencéjéhez. Leülteti a betonteknő peremére, hosszan mossa arcát a poshadt esővízzel.

Dénes lassan visszatalál az ép mondatokhoz. Leginkább panasznak tűnik immár mindaz, amit mondott, ámbár annál veszélyesebbnek, gondolja Judith. Általában, ha valaki önmagáról mesél, annak van a tartalomtól független üzenete, de hogy mi ez a valami, Judith nem tudja megfejteni. Dénes tarkóján, a hajvonal alatt felfedez egy lencsényi, világos szemölcsöt. Eszébe jut, hogy meg kellene kérdeznie, nem okoz-e gondot az öltözés és vetkőzés során, azonban leköti a fiú beszámolója, mindaz, amit az életéről gondol elmondani. A paraszti származású apjáról, aki az 1956-os, akkor úgy hitte, ellenforradalom idején, néhány napra miniszteri kinevezést kap Nagy Imrétől, aki majd utóbb a hatalomból kiszorult értelmiségiek közé tartozik, az anyjáról, aki formailag ugyan vezető pártfunkcionárius, de a betegsége miatt évtizede nem lép ki az otthonukból, a szülők rég lezajlott válásáról, a testvéreiről, arról, hogy abba a református kollégiumba küldik középiskolába, ahová az apja is járt egykoron, mert Svájcban nem taníthatták, és ahonnan havonta rendszeresen utazik Budapestre, hol az egyik, hol a másik szülőhöz, s tanulmányai színhelyéről, az unalmas kisvárosról, ahol nem történt semmi, és az önképzőköröket azért vezetik a tanárok, mert szeretnek szónokolni. A kollégium kietlen, mindig hűvös folyosóiról, a negyvenszemélyes hálószobáról, a fiúkról, akikkel hol jóban van, hol rosszban, s akik szabad idejüket focizással töltik, és a magányról,

amely minden pillanatát pókként szövö be. Dénes inkább szereti a zsúfolt kollégiumot, mint a kettéosztott család két otthonát, ahol vagy az anyját ápolta, vagy apja barátainak világmegváltó sutyorgásait hallgatta, már ha a felnőttek maguk köré engedik, délutánonként angolul tanult, kitűnő idegen nyelvű, évenként váltakozó oktatók mellett, titokban sóvárgásokkal teli verseket írt, amelyeket az amúgy anyjával egykorú tanárnőjének mutat csak meg. Kortársaival ellentétben a katonaság alól felmentést kap, hogy milyen okból, arról nem kíván felvilágosítást nyújtani, így az évfolyamtársnőivel azonos évjáratú, az évfolyama fiúinál pontosan egy évvel fiatalabb. S utófelvétellel került az egyetemre, Szegedre, ámbár szülei akaratával szemben, inkább kívánt volna Budapesten tanulni. Dénes szenvtelenül sorolta elő tizenkilenc éve eseményeit, sivárnak találva mindazt, ám a tényeket nem értelmezte, mintha úgy gondolta volna, nem szorulnak magyarázatra. Judith nemcsak azt érzi, hogy egy férfiember kaotikus életébe lép most be, mint egy rivaldára, de azzal is tisztában van, hogy azon a színpadon valaki most helyezi el végső helyére a díszletet, vázolja fel a szereplők bejárását, s a mondataikat is most instruálják. Rátalál néhány felesleges kellékre, megpillant egy felgyújtatlan éjjeli lámpát, észreveszi az ágy alá került koszos zoknit és alsógatyát, a kibontatlan borítékú levelet, és szégyelli magát, amiért menten belepiszkál a történetbe, kizárólag azért, mert az számára némely részletében értelmezhetetlen maradt. S arra is ráeszmél, hogy Dénes históriája egyben nosztalgia kelt benne amúgy nem szeretett, s ugyancsak nyomorúságos saját története iránt, amelyben bizonyossággal bírnak a helyszínek, alakok és cselekedetek, ellentétben azzal, amit ő megpillanthat a fiúéban. Dénes elbeszélése ugyanolyan folyékony halmazállapotú, mint maga Dénes, amelyet ugyan szépséges kordában tart össze a konkrét tér és konkrét idő, mégis árad belőle egy kellemetlen odor, a kétségbeesés kénköves szaga.

Judith így tudja meg, amit olyannyira akart. Két óra elég ahhoz, hogy a korábbinál még jobban vágja Dénest megismerni, mert beavatottá vált ugyan, de nem lett a fiú élete részesévé. Dénes ugyanis erre sosem ad lehetőséget, neki elég annyi, hogy meghallgatják. Titka, ha van egyáltalán, megmarad a maga számára. Judith pedig azt kívánja, legyenek olyan rébuszok, amelyek megfejtése kizárólagosan az ő dolga, éppen óráig legyen a fiúnak szüksége ahhoz, hogy megértse és megszeresse önmagát. Judith úgy válik a fiú sorsának beavatottjává, hogy nem kerül közel a fiú misztériumához. S akként, hogy megtudja, milyen egyidejűleg több, egymással nem ellentmondó, de a másikkhoz semmilyen módon nem passzoló értelemmel rendelkezni két napnak, néhány sorsnak, egy öttagú és idejekorán széthullt családnak, egy kamaszos fogadalomnak, az igazságoknak és az

egyre-másra előpattanó füllentéseknek. Dénes azért választja a biológus-ságot, amelyet tanul, hogy a lehető legtávolabb kerüljön minden nem-élet-tudománytól, különösen a társadalomtudományoktól, amely következetes képviselőnek lehetetlenségét a családjában nap mint nap megtapasztalta. Judith ugyanakkor nem gondolhat másra, mint hogy mindez egyike a sodródásoknak. Dénes egyszerre szereti és gyűlöli azt, ami a testét és a személyiségét körbeveszi, s mást sem akar, mint uralni azt az anyagot, amelyben léteznie adatott, s amely oly sok ember érdeklődését fölkelte, s elhatárolja magát attól a közegetől, amely ennek a pillanatnyi állapotnak a vonzásában létezik, s amely éppen ennek a fizikai valóságnak a csodálójaként jelenik meg számára. Dénes képtelen elfogadni, hogy férfiúi szépsége oly vonzerővel ajándékozta meg, hogy az annak hatása alá kerülőknek nem érdekes, hogy milyen esendő, törékeny. Dénes vágyja a biztos, határozott személyiséget. Dénes kiszolgáltatott. Judithnak szembe kell néznie azzal, hogy Dénes jelenlétében, Déneshez ragaszkodásában önmaga is azzá formálódik. A fiú többet kíván magának, mint ami megadására önmaga képes.